

Pictorul fără glas

GEORGINA HARDING

Traducere din limba engleză
IRIS MANUELA GĂTLAN-ANGHEL

GEORGINA HARDING este autoarea a două romane, *The Solitude of Thomas Cave* (2007) și *The Spy Game* (2009), și a două lucrări de nonficțiune: *Tranquebar* (1993) și *In Another Europe* (1990). Locuiește la Londra și în Stour Valley, Essex.

NEMIRA

CUPRINS

Augustin.....	5
Poiana.....	27
Iași.....	143
Drumul spre casă.....	227
<i>Mulțumiri</i>	319

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Harding, Georgina

Pictorul fără glas / Georgina Harding ; trad.: Iris Manuela

Gătlan-Anghel. - București: Nemira Publishing House, 2012

ISBN 978-606-579-458-0

I. Gătlan-Anghel, Iris Manuela (trad.)

821.111-31=135.1

Georgina Harding

PAINTER OF SILENCE

© 2012 by Georgina Harding

© Nemira, 2012

Redactor: Cristina NAN

Tehnoredactor: Alexandru Csukor

Tiparul executat de FED PRINT S.A.

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări,
fără acordul scris al editorului, este strict interzisă
și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-579-458-0

AUGUSTIN

Deși văzuse fotografii cu diverse orașe, nu fusese nicicând în vreunul dintre ele. În lumina tot mai stinsă a apusului de soare, pe când trenul se apropia de destinație, orașul părea monocrom, asemenea celor din fotografii: drumuri șerpuitoare și negre, ziduri și clădiri cenușii, străjuite de dealuri. Clădirile i se înfățișau la început una câte una, apoi în grupuri compacte, printre care reușea încă să-și strecoare privirea ca să vadă cerul întunecat. Printre clădiri, se zăreau siluetele copacilor dezgoliți de frunze – copacii se mai vedeau, dar pădurea dispăruse. Se așezase cu spatele spre locomotivă, astfel încât peisajele îi creau impresia că se îndepărta mai degrabă decât să se apropie de oraș. Întinderile de pământ se transformaseră în păduri, iar pădurile în oraș, și atunci a închis ochii. Așa putea să păstreze mai mult imaginea tablourilor ce-i trecuseră prin fața ochilor. Își amintea priveliștile și se imagina contopindu-se cu ele, vertical, fără să-și miște membrele, ci stând nemișcat ca un stâlp și topindu-se printre cutele cafenii ale pământului, undeva între calea ferată și orizontul nemărginit.

Știuse tot timpul că trenul nu avea să oprească acolo. În astfel de locuri, trenurile nu opresc. Trec doar prin ele, vegheate de fâșiile de nori ce plutesc deasupra lor. A luat trenul respectiv, pentru că aici vrea să ajungă – în acest oraș.

Deschide ochii abia după ce și ultimul pasager a coborât. Vagonul pare diferit acum – adâncit într-o liniște covârșitoare –, un spațiu gol, unde aerul e cenușiu și îmbâcsit. Privește de jur împrejur, ațintindu-și ochii asupra podelei pe care se odihnesc gunoaiile lăsate de pasageri – sticla care se rostogolise de colo-colo printre picioarele lui își găsise în sfârșit liniștea. Locul acela pustiu pare conturat în funinginea ce-i pătează degetele. Își freacă mâinile subțiri de țesătura aspră a pantalonilor, dar nu reușește să le curețe.

Pe suportul de bagaje, deasupra sa, mai sunt doar două obiecte: haina lui împăturită și o bocceluță. Se ridică cu greutate, își ia haina și se îmbracă, înnodându-i cureaua, căci este prea mare pentru silueta lui firavă, apoi își ia și bocceluța. Face un pas, dar înainte de a coborî treptele se apleacă și ridică de jos o hârtie mototolită. Este eticheta unui pachet de biscuiți – o bucățică de hârtie cerată, imprimată cu litere galbene –, o floare a soarelui, un inel din petale și litere galbene, strălucitoare. Zăbovește o clipă ca să netezească hârtia, o împătorește în patru cu multă precizie și o bagă în buzunarul pantalonilor. Apoi se îndreaptă spre ușa deschisă a vagonului și coboară pe peron.

Câți oameni sunt în lume! Șinele de cale ferată se contopesc unele cu celelalte, iar oamenii le traversează grăbiți sau se înghesuie pe peroanele înguste, urmând apoi drumuri diferite. Atât de mulți călători și atâtea destinații diferite – pasagerii din trenul cu care venise și el se îndepărtează de-a lungul peronului; alții vin din direcție opusă, îndreptându-se spre trenul de la linia următoare, care se pregătește de plecare.

E o gară mare. Tavanul înalt îi face să pară niște furnici mici și întunecate.

Câțiva soldați se desprind din mulțime, alergând într-un suflet. El se ascunde în spatele unui chioșc. Probabil că soldații aleargă după cineva. Nu, aleargă după trenul gata de plecare. Poate că persoana pe care o caută se află în tren sau poate că vor doar să prindă trenul. Îl prind din mers. Ultimul dintre ei este tras de brațe de ceilalți și duși sunt! Nu seamănă cu soldații cu care este obișnuit. Au trecut ani buni de când n-a mai văzut uniforme ca acelea. Se bucură că au plecat, căci nu-i plac imaginile stârnite de prezența lor.

Se îndepărtează de adăpostul pe care i l-a oferit chioșcul. Mirosul greu, de funingine, se simte și în oraș, ca și în gară. Sub bolta înaltă și întunecată a cerului lipsit de stele, oamenii se îndreaptă în diverse direcții. Alege o stradă la întâmplare și înaintează atingând zidurile cu umărul. Uneori, zidurile se transformă într-un maldăr de moloz, iar el se ghemuiește la pământ, copleșit de dorința de a o lua la fugă. Ajunge la o răscruce de drumuri, unde o stradă urcă un deal. Deși începe să gâfâie din cauza efortului, instinctul îi spune

s-o urmeze. Ajunge în dreptul unor scări impresio-
nante și începe să urce treaptă cu treaptă. La jumă-
tatea drumului, se oprește să se odihnească. Nici țipenie
de om aici! Își lasă bocceluța jos și se așază pe trepte,
secătuit de puteri, ținându-se cu o mână de balustrada
rece din piatră.

Îi vine să tușească. Încearcă să se abțină, căci știe
ce suferință îi provoacă. Atunci când va reveni, tusea
aproape că îl va doborî.

Se ridică din nou în picioare, aplecându-se încet
să-și ia bocceluța. Când ajunge la capătul scărilor, des-
coperă că se află încă în oraș. De fapt, se pare că s-a
adâncit tot mai mult prin pântecelul lui, deoarece clă-
dirile sunt mai mari și mai impresionante, aerul la fel
de greoi, stelele la fel de obscure. Străzile se întind în
fața lui. O alege, din nou, pe cea care continuă să se
înalte dincolo de celelalte, de parcă înălțimea l-ar fi
ajutat în căutările sale. Și se pare că nu s-a înșelat. Aici,
printre clădirile imense, există locuri de parcare și
spații goale, cu crâmpie de iarbă și pâlcuri de copaci,
printre care oamenii se pot plimba în voie. Este plăcut
să pășești pe covorul moale de iarbă și frunze putrede.
Găsește o bancă, pe care se întinde, așezându-și boc-
celuța sub cap. Măine își va începe căutările. Când
se va crăpa de ziuă, îi va scrie numele și poate că ci-
neva îl va ajuta s-o găsească. Își strânge și mai mult
haina ca să-i țină de cald. Nu adoarme propriu-zis, ci
cade într-o stare de somnolență, în care trupul își înce-
tinește funcțiile vitale, iar timpul stă pe loc – o stare

de hibernare întreruptă de accese puternice de tuse,
însoțite de febră și frisoane.

Când se trezește în zori, surprinde, plin de spe-
ranță, câteva raze palide de soare.

Se ridică, cu multă greutate, în capul oaselor, de
parcă trupul nu-i mai aparține, ci a devenit un obiect
complet străin. În clipa aceea, o fată trece pe lângă el.
Poartă o haină închisă la culoare și o bonetă albă, de
infirmieră. Lui i se pare că îl privește pentru o clipă.
O zărește doar în fugă, dar imaginea îi rămâne adânc
întipărită în minte: aura care o înconjoară și ochii
mari precum cei ai unui înger.

Există cu adevărat? Dacă există cu adevărat, atunci
nu l-a văzut? Poate chiar nu l-a văzut. Dacă l-ar fi
văzut, ochii ar fi trădat-o. Ar fi venit la el, cu privi-
rea-i plină de tandrețe și ar fi spus ceva. Sau ar fi putut
să fugă. Pesemne că nimeni din acest oraș nu poate să-l
vadă. Pesemne că nici nu poate fi văzut. Poate că amor-
țea, care îi cuprinde încetul cu încetul trupul și
mintea, îl face nevăzut.

Cu ultimele puteri, se ridică în picioare. Roua îi
udase haina. Cât de grea este roua! Haina prea mare
este acum și prea grea. Își desfăce cureaua și se dez-
bracă. Haina este atât de rigidă din cauza umezelii,
încât rămâne „în picioare“ ca o figură de ceară topită
pe jumătate. Se simte ușor fără povara sa. Nu încearcă
să-și mai ia bocceluța, ci o lasă acolo, pe bancă. Cu
privirea ațintită în pământ și cu brațele încrucișate,
pornește pe drumul pe care îl urmăse îngerul său.

Îl găesc pe treptele spitalului exact în momentul în care infirmierele intră în tura de dimineață. După hainele umede, este evident că dormise noaptea sub cerul liber, dar e greu de spus câte alte nopți petrecuse pe unde apucase. După cum arată, se pare că nu mai are de mult un acoperiș deasupra capului și nici mese regulate. Este fragil ca o pasăre cu aripile frânte. Oare l-a adus cineva sau și-a găsit singur drumul? În vremurile astea, e bine să nu pui prea multe întrebări. Indiferent cum ajunsese acolo, ajunsese la timp.

În primele zile, nu încearcă să-l întrebe cine este. Căci în cea mai mare parte a timpului este fie inconștient, fie bântuit de febră, încât n-ar reuși să afle nimic de la el. În momentele de delir geme și scoate niște strigăte ciudate, ca un animal, acoperindu-și ochii cu mâinile – mâini ce par mari și disproporționate față de trupul lui scheletic – și bâjbâind printre cearșafuri cu degetele sale osoase. Apoi, febra trece. Coșmarurile par să înceteze, lăsând loc unui imens pustiu. Infirmierele vin la căpătâiul său și îl găesc stând cu ochii ațintiți într-un punct dincolo de ele, unde nu e nimic de văzut – doar crăpăturile din tavan sau firicelele de praf ce dansează în lumina soarelui. „Bună dimineața“ – îi spun ele – sau îl întreabă cum se simte în ziua aceea, dar el nu-și mișcă privirea, de parcă tavanul sau firicelele de praf ar fi mult mai interesante decât ele. „Arăți mai bine acum. Erai foarte bolnav când ai ajuns aici. Într-o stare foarte delicată. Ne-am temut pentru tine.“ Dar nu pare să-i pese, nici măcar

nu-și îndreaptă privirea spre ele. „Unde este familia ta? Ai pe cineva cu care să luăm legătura?“

I-au ars hainele, căci erau infestate cu păduchi. Nu i-au mai lăsat decât ghetetele pe care le purta – găurite și fără șireturi, atât de uzate de trecutul lor sau de trecutul altui om ce le-a purtat cândva. Par să fi fost niște ghete militare bune, dar el nu pare soldat. Nu avea nimic la el care să le dezvăluie povestea sa – doar niște hârtii împăturite în buzunarul de la pantaloni.

Adriana, asistenta-șefă, a fost cea care s-a ocupat de internarea lui. Când a găsit hârtiile împăturite cu atâta grijă, a crezut la început că au o anumită valoare – poate că erau bani sau scrisori. Dar, când le-a desfăcut, a constatat că erau simple nimicuri – bilete vechi, etichete sau bucăți rupte de hârtie –, așa că le-a aruncat. În celălalt buzunar al pantalonilor, a dat de o ghindă și o cârpă murdară pe care o folosise drept batistă. Și aceasta era frumos împăturită, deși soioasă și vâscoasă din cauza flegmei expectorate. Batista a ajuns prima în incinerator. Ghinda a păstrat-o pe birou.

Adriana a completat datele pe fișa de internare cum a putut mai bine. Nume: necunoscut. Adresa: necunoscută. Comentarii: nu are acte de identitate. Nu are bunuri asupra sa, nici măcar o haină. Data nașterii? Greu de spus, în cazul unei persoane aflate în starea lui, dar este încă în floarea vârstei. După lucrurile pe care i le-a găsit în buzunare, ar tinde să creadă că este doar un băiețuș. Răsucind ghinda între degete, și-a amintit ce găsea în buzunarele fiului ei când acesta avea opt sau zece ani: și-a amintit cum – înainte de a-i

spăla hainele – îi întorcea buzunarele pe dos, invadându-i intimitatea; iar dacă găsea ceva important, îl punea deoparte, încercând să nu uite să i-l dea înapoi.

Adriana poposește la căpătâiul lui când își face rondul. Doarme, gâfâind ușor, dar respirând mult mai bine decât în primele zile. Poate că nu doarme sau poate că s-a trezit simțindu-i prezența atât de aproape. Deschide ochii și o privește.

– Poți să-mi spui cum te cheamă? Mama ta te așteaptă undeva? Crezi că ai putea să mănânci ceva astăzi?

Din privirea lui, crede că înțelege ce-i spune, dar nu schițează nici cel mai mic gest ca să-i vorbească. Pare s-o urmărească, dar își ține buzele încleștate, de parcă nici nu le-ar avea cu adevărat, ci ar fi doar niște simple linii conturate pe chipul său de penelul unui pictor.

Ar trebui să fie cam de vârsta fiului ei. I-a văzut fiecare părticică din trup, așa cum îl văzuse cândva și pe cel al băiatului ei. După ce l-a internat, l-a spălat împreună cu o altă asistentă care își făcea ucenicia la spital și care învăța, astfel, cum să spele un pacient. L-au bărbierit și l-au dezinfectat de păduchi. Apoi, folosind apă și săpun, i-au spălat cu blândețe gâtul, pieptul, spatele, ventrele și membrele fragile – una câte una, de parcă era un bebeluș sau un cadavru. Fragilitatea lui îți sfâșia sufletul. Avea răni și vânătăi pe corp, dar erau superficiale și aveau să se vindece în scurt timp. Nu avea însă nicio cicatrice, a observat ea. Era o raritate în profesia ei să vezi un tânăr care a trecut

printr-un război și prin anii ce-au urmat fără să poarte cu el urmele vreunor răni adânci.

Dacă ar avea timp – își spune ea – și dacă îndatoririle de la spital nu i-ar solicita atât de mult prezența, ar sta la căpătâiul lui și i-ar vorbi un timp pentru ca el să se obișnuiască cu vocea ei și să-i vorbească, apoi, la rândul lui.

– Spune-mi dacă ai nevoie de ceva, da? Mă întorc mai târziu.

S-a oferit, măcar, să-i fie de ajutor, dar el rămâne la fel de neclintit. Nu și-l imaginează cerând vreodată ceva.

Își pune mâna peste a lui. Pare, într-adevăr, un băiețandru, cum stă cuibărit pe o parte, așa cum îl așezaseră în patul îngust.

În turele de noapte, Adriana tricotează, așezată la biroul ei. Are destulă lumină ca să tricoteze, dar astăzi lumina nu mai este atât de bună. Câteodată, când vine noaptea în acest salon, simte respirația greoaie și bolnăvicioasă ce plutește în aer, de parcă bolnavii înșiși sunt un izvor de întuneric; de parcă asta expectorează atunci când tușesc și chiar și atunci când sunt tîntuiți în pat – epuizarea întunecată a trupurilor istovite. Unii pacienți mor uneori în timpul nopții, în tăcere, sufletele contopindu-li-se în întuneric cu respirația lor. Îi găsește în zori. Razele subțiri de soare pătrund printre draperiile trase pe jumătate la ferestre, iar atmosfera greoaie din salon pare să se subțieze și ea ca o ceață ce începe ușor-ușor să se risipească.